

Araştırma Makalesi

Sezai Karakoç'un Şiirlerinde Din

Tülin AKSOY¹

Sunay DENİZ²

Öz

Sezai Karakoç Cumhuriyet döneminin önde gelen şairlerinden biridir. O, sadece şiirleriyle değil çeşitli türlerde yazılarıyla da Türk edebiyatına önemli hizmetlerde bulunmuş, kendine ait bir tarz geliştirmiş büyük bir söz erbabıdır. Eserlerinde Türkçeyi büyük bir ustalıkla açık ve anlaşılır bir şekilde kendine ait bir üslupla kullanmıştır. Karakoç'un şiirlerinde işlediği konuların en önemlilerinden biri din konusudur. Onun çok hassas davrandığı din konusuna erken yaşlardan itibaren duyduğu heves ve merak, onu din konusunu araştırmaya ve öğrenmeye sevk etmiştir. Allah, peygamber, dini önderler; cennet, cehennem, namaz ve ibadetle ilgili diğer konuları şiirlerinde titizlikle ele almış ve büyük bir ustalıkla işlemiştir.

Bu çalışmada Türk edebiyatının söz ve düşünce ustalarından biri olan Sezai Karakoç'un "Hızırla Kırk Saat Şiirler III" adlı şiir kitabındaki şiirlerinde işlenen dinî konular araştırılmıştır. Adı geçen şiir kitabındaki dinle ilgili şiirler ele alınmış ve örneklerle açıklanmıştır. Onun şiirlerinden anlaşılacağı üzere, Sezai Karakoç'un din konusunu şiirlerine başarılı bir şekilde taşıdığı ve usta bir şekilde işlediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sezai Karakoç, Din, Tasavvuf, Şiir, Dil, Üslup.

Atıf/Reference: Tülin Aksoy-Sunay Deniz, "Sezai Karakoç'un Şiirlerinde Din", *Farabi Felsefe ve Din Bilimleri Dergisi*, S.3, 2021.,30-46.

¹ MEB, aksoy.tln34@gmail.com Orcid No: 0000-0003-0321-965X

² Dr., sddeniz1@gmail.com Orcid No: 0000-0001-8169-4806

Religion in Sezai Karakoç's Poems

Abstract

Sezai Karakoç is one of the leading poets of the Republican period. He is a great wordsmith who has made important services to Turkish literature not only with his poems but also with his writings in various genres, and developed a style of his own. In his works, he used Turkish with great mastery in a clear and understandable way, in a style of his own. One of the most important subjects that Karakoç deals with in his poems is religion. His enthusiasm and curiosity about religion, to which he was very sensitive, from an early age prompted him to research and learn about religion. He meticulously dealt with the notions of God, prophet, religious leaders, heaven, hell, prayer and other subjects related to worship in his poems and handled them with great mastery.

In this study, the religious subjects in the poems of Sezai Karakoç's, one of the masters of speech and thought in Turkish literature, "Hızır'la Fourty Hour Poems III" poetry book were investigated. The poems about religion in the aforementioned poetry book are discussed and explained with examples. As can be understood from his poems, it has been observed that Sezai Karakoç has successfully carried the subject of religion into his poems and handled it masterfully.

Keywords: Sezai Karakoç, Religion, Mysticism, Poetry, Language, Style.

Türk edebiyatının önemli şahsiyetlerinden biri olan Sezai Karakoç, 1933 yılında Diyarbakır'ın Ergani ilçesinde dünyaya gelmiştir. Annesi Emine Hanım ve babası da Yasin Efendi'dir. Şair, ilköğrenimini Diyarbakır Ergani'de, ortaöğrenimini Maraş'ta, lise öğrenimini de Gaziantep'te almıştır. Yükseköğrenimini ise Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinin mali şubesini bitirerek tamamlamıştır. Bir süre Maliye Bakanlığında memurluk, subaylık görevlerinde çalışmış, daha sonra bazı gazetelerde köşe yazarlığı yapmıştır. Şair, 1990 yılında Diriliş Partisini kurmuş ve partinin bir süre genel başkanlığını yapmış ve parti kapatılınca da 1997 yılında Yüce Diriliş Partisi adıyla tekrar parti kurarak, bu partinin genel başkanlık görevini yürütmüştür. Sezai Karakoç, 16 Kasım 2021 tarihinde vefat etmiştir.

20. yüzyıl Cumhuriyet şairlerinden biri olan Sezai Karakoç ilk şiirini henüz ortaokul yıllarında yazmıştır. Yayınladığı ilk şiiri ise üniversite yıllarına tekabül eder. Küçük yaşlarda okuma serüveni başlayan şair birçok değerli edebiyat ustalarından da etkilenmiştir. “Henüz ilköğretim çağlarındayken okumaya başladığı Namık Kemal, Ziya Paşa, Abdülhak Hamid, Mehmet Akif gibi şairlerin tesiriyle ve okumaya olan büyük tutkusuyla öğrencilik yıllarında öğretmenlerinin ve çevresinin dikkatini çeken Sezai Karakoç, matematik ve fen derslerinde de oldukça başarılıdır ve hatıralarında belirttiği üzere ilim adamı olma idealini taşımaktadır.”³ Görülen odur ki edebiyat alanına yaptığı hizmetlerle, ilim adamı olma hayalini gerçekleştirmiştir.

Tüm edebi metinlerde olduğu gibi şiir de dille yazılır ve şairin bütün duygu dünyası, dünyaya bakış açısı, düşünceleri bu yolla dile getirilir. Bütün metin yazarlarının temel malzemesi dil ve dilin söz varlığını oluşturan sözcüklerdir. Şairler bu söz varlığını en iyi ve en etkili kullanan sanatkarlardır. Sezai Karakoç da eserlerinde dili en iyi, en etkili şekilde kullanan bir şairimizdir. Şiirini kendine özgü bazı imge, imaj ve sembollerle de zenginleştirir. Şiirlerinde din ve tasavvuf düşüncesini yansıtan bir sanatçıdır. Kelime seçiminde oldukça titiz davranan şair, kullandığı her kelimeye derin manalar yüklemiştir. Karakoç, Türk şiirinin geçmişten bu güne tüm aşamalarını inceleyen ve kendi şiir anlayışını, poetikasını belirleyen, bu yönüyle de İkinci Yeni şairlerinden ayrılan önemli bir isimdir. Şiirde ilk dönem hece ölçüsünü kullanmış ve daha sonraları da serbest ölçüyle şiir yazmaya devam etmiştir

Karakoç şiirlerinde birçok konuyu işlemiştir. Çeşitli toplumsal ve sosyal konulara, din ve tasavvufa şiirlerinde yer vermiştir. Karakoç, şiirlerinin yanı sıra çeviri şiir, deneme, düşünce, inceleme, piyes, hikâye, günlük yazı gibi farklı türlerde de eserler vermiştir. Kendini birçok konuda olabildiğince yetiştirmiş ve geliştirmiştir.

“Dünyanın yaratılışından itibaren topluluklar halinde göçebe veya yerleşik yaşam süren insanoğlunun, dünyanın yaratılışı, yaşam, ölüm, sonsuzluk, var olma gibi konularda bazı inançlara sahip oldukları ve bu inançlarını belirli kelimelerle ifade ettikleri bilinmektedir. Çünkü din ve inanç duygusu insanoğlunun yaratılışında vardır.”⁴ Her toplumun ve o toplumda yaşayan her bireyin bir inancı, kutsal olduğunu düşündüğü bazı önemli değerleri

---

³ Ahmet Burgaz, Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Söz Varlığı, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015, s. 6.

⁴ Sunay Deniz, Karahanlı, Harezmi ve Kıpçak Türkçesi Eserlerinde Dini Terimler, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ, 2019, s.2.

vardır. Kişiler yaşamlarının ya tamamını ya da önemli bir kısmını sahip oldukları inanç sisteminin kurallarına göre belirler, düzenler ve yaşamlarını buna göre biçimlendirmeye çalışırlar. Çünkü din, geçmişten bugüne insanoğlunun yaşamında büyük rol oynar. İnsanlar Tanrı, peygamber, helal, haram, iyi, kötü, cennet, cehennem gibi dinin temel noktalarını içeren bu konulara ayrı önem verirler.

Din, Diyanet İşleri Başkanlığının hazırladığı Dini Kavramlar Sözlüğünde “Akıl sahiplerini kendi arzuları ile bizzat hayırlara sevk eden ilahî nizam, Allah tarafından konmuş ve insanları O’na ulaştıran bir yol; iman ve amel konusu olarak akıl ve iradeye, teklif olunacak hak ve hayır kanunlarının bütününe din adı verilir.”⁵ şeklinde tanımlanır. Allah’a ulaşmak, iman ve ibadet etmek; dinin emrettiği bütün emirleri eksiksiz bir şekilde yerine getirmek adına tutulan yoldur. Kişi, Yaradan’ı bilmeye, öğrenmeye, araştırmaya, Onun emirlerini yerine getirmeye çalışarak rızasını kazanmak için dinin emrettiği her şeyi tüm hayatına uygulayarak yaşama biçimi belirler. Sezai Karakoç da din konusunda oldukça hassas davranan bir şairdir. Küçük yaşlarda dini öğrenmeye merak salmış ve elinden geldiğince de araştırmış, öğrenmiştir.

Sezai Karakoç’un din anlayışı, dinin insanlığı ve hayatı kapsayıcı olduğu düşüncesidir. “İslama bakışı da birçok bakımdan Klasik İslam anlayışının dışına çıkan, daha evrensel ve daha hayatı kavrayıcı bir bakış açısı şeklindedir. O, İslam’ın sadece ibadetlerle ilgili olarak hayatımızı şekillendiren bir inanç sistemi değil, aynı zamanda hayatımızın tümünü kaplayan ve hayatın her anından talepleri olan bir sistem olduğu düşüncesindedir.”⁶

“Sezai Karakoç, başta şiir olmak üzere, edebiyatın pek çok alanında eserler vermiş, eserlerinde metafiziği ön plana çıkarmış bir şahsiyettir. Edebi kişiliğinin yanı sıra Karakoç, çağımızın sorunlarını ortaya koymaya çalışan, bunlar üzerinde tartışan, sorunların neden ve sonuçlarını tespit etmeyi kendisine amaç edinmiştir. Karakoç’un hayat felsefesi, tespit ettiği sorunlara çözüm bulmak ve bu çözümleri eserleri vasıtasıyla başta okuyucuları olmak üzere toplumla paylaşmaktır. Sezai Karakoç eserlerini verirken çok geniş bir yelpazeden beslenmiştir. Karakoç eserlerinde çileyi, umudu ve sabrı da katarak insanı, toplumu,

---

⁵ Dinî Kavramlar Sözlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay., Ankara, 2010, s. 122.

⁶ Mustafa Çoban, Sezai Karakoç’un Eserlerinde Dinî Referanslar, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2001, s. 57-58.

Müslümanları ve İslam toplumunun içine düştükleri olumsuzluklardan kurtarmanın yollarını aramıştır.”⁷

Karakoç, Cumhuriyet döneminin en ünlü ve en önemli simalarından biridir. O, sadece bir şair değil aynı zamanda aydın, sanatçı ve düşünür kimliği olan bir isimdir. Kendini yalnızca şiirde değil başka birçok alanda da yetiştirmiş ve geliştirmiştir. Şair, henüz çok küçük yaşlarda din konusuna büyük bir merak salmıştır. Allah, peygamber, Kur’an, ahiret, vahiy, namaz, oruç gibi dinle ilgili en temel birçok konuyu araştırmaya, öğrenmeye gayret etmiştir. Bu konuda birçok araştırma yapmış, birçok kaynak okumuştur.

Şairin eserlerinde din ve tasavvufla ilgili konular göze çarpan en önemli konulardır. Çünkü şair, dini, hayatının merkezine almış ve hayatını buna göre düzenlemiş ve yaşamaya çalışmıştır. “Karakoç hayatının merkezine dini yerleştirerek bir yaşam sürmeyi amaçlamış ve bu yolda herkesin istifade edebileceği eserler ortaya koymuştur. Karakoç, eserlerinde millet, toplum ve ümmet gibi kavramlara önem verdiğini vurgular. Bu anlamda ideal bir toplum oluşturmak için bazı işaret ve simgeleri kullanarak fikrini ortaya koyar. Sezai Karakoç’un toplum anlayışı ile din anlayışını bütün olarak ele aldığımızda, kendisiyle bütünleşen “diriliş düşüncesi” ortaya çıkmaktadır. Karakoç’un eserlerinde sıkça rastladığımız diriliş kavramı, aynı zamanda yaşadığımız dönemdeki toplumun, din realitesiyle analizinin bir sonucudur.”⁸

Bu çalışmada Cumhuriyet döneminin başta şiir olmak üzere edebiyatın birçok alanında eserleriyle hizmet etmiş, kendi üslubuyla alanında kendine özgü bir yol çizmiş önemli bir fikir ve sanat adamı olan Sezai Karakoç’un şiirleri din yönüyle incelenmiştir. Karakoç’un şiirlerinde din, onun “Hızırla Kırk Saat Şiirler III” adlı şiir kitabındaki tüm şiirler taranarak açıklanmaya ve örnek verilmeye çalışılmıştır.

Sezai Karakoç için din, insanı Allah’a ulaştıran ve hayatın her alanını kapsayan bir yoldur. Mutlak yaratıcı olan Allah’a ulaşmanın yolu, dini bilmeye ve Yaratıcının emirlerine uymaktan geçer. Şair için tek din İslam ve tek Yaratıcı da mutlak varlık olan Allah’tır. İnsana düşen onu yoktan var eden Allah’ı aramak, bilmek ve tanımak olmalıdır. Karakoç’a göre, Allah’ın her şeyi duyduğu, gördüğü ve bildiği düşüncesi, insanı kötülükten alıkoyan

---

⁷ Halil İbrahim Arslan, Tasavvuf Ekseninde Sezai Karakoç’un Hızır’la Kırk Saat Şiirinin Analizi, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane 2019, s. VI.

⁸ Betül Sezer Öztemiz, Sezai Karakoç’un Din ve Toplum Anlayışı, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 2019, s. iii.

davranışlarda bulunması için temel hareket noktası olmalıdır. Yaratıcıya iman peygambere de inanmayı gerektirir. O, Hz. Muhammed'i (sav) diğer bütün peygamberlerden üstün tutar. Şaire göre diğer peygamberler cennete gitmek için bir yol veya vesile iken, Peygamber Efendimiz tam olarak cennetin bizzat kendisidir. Efendimiz âlemlere rahmet ve örnek insanı temsil eden en önemli peygamberdir. Karakoç'un Allah, Peygamberimiz ve diğer peygamberlerle ilgili yazdığı şiirlerinde dile getirdiği düşünceleri şöyledir:

Cami'nin önünde arkasında

Melekler vardı gümüş defterli

Gümüş kalemler

Peygamber imamdı

Kıldılar namaz

Melekler ve peygamberlerle

Miraç gecesi

Yarasız bir geceydi

Yaklaştır kıyameti

Uzaklaştır pişmanlığı

Derinleştir saati

Bu gece

Miraç gecesi (s.94)

Yusuf gömleğinin yıkandığı kaynak ondandır

Mısır'ın kapıları onunla açılır

Davud'un demirini eriten o

Karınca'nın karnından konuşandır

Hüthüt onun üstünden yedi kere uçandır (s.21)

Şuayb'ın görünmeyeni benim

Ben öğrettim Musa'ya eşyanın ötesini

Şarapsız tütünsüz metafiziği (s.22)

*Eyyub, Zülküf, Yuşa ve senin kanamadığınız
Şit ötesi yakalanmaz izleri örtülerin
Yahya tanıklık etmiş arı kayaların
Yeniden çalkalanışı ben miyim dersin (s.30)*

*Nuh'un bir işçisiydim
Günlüğümü biriktirdim tahta aralarında
Bulursanız Nuh'un gemisinden bir parça kalas
İçinde altın vardır işte bu işarettir sana
Altının üstünde Nuh'un mührü (s.35)*

*Ben İbrahim'in sır kâtibi
Yakub'un dedektifi
Yusuf'un hapisane arkadaşı
Düş yorumu öğretmeni
Ama görmedim yavuz bir öğrenci
Aydın kılıçların şelalesi
Musa gibi (s.35)*

*Yunus'a aittir balina
Diş ve tarak Yunus'a aittir
Demir ve Zebur ve ses ve öfke Davud'a aittir
Ve dert ve sabır ve yara
Ve yaraya dayanmak sanatı Eyyub'un işi
Zülküf'üdür gün doğmadan
Geri döneceklerin kefilisi
Bu halkın en iyi hilesini Yuşa bildi (s.39)*

*Elden geçerek yüze vuran alabalık aydınlığı
İsa sesi Meryem kuşağı
Ve sendeki o meşhur Yahya tepkisi (s.49)*

İdris, İshak ve Şit azığı
İlyas gölgesi
Bir Yusuf akşamı
İlerde bengisu doldurulmak için
Bünyamin'in yüküne saklanmış
Gümüş su tası
Yakub'un koyun postu
İbrahim atlası
Bekçiyse Musa'nın asası
İşte böyle bir tören içinde açıldı gök sofrası
Bu bir yas mıydı düşün müydü (s.60)

Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere Sezai Karakoç birçok peygamberi konu edinmiş ve her biriyle ilgili bazen doğrudan, bazen de birtakım semboller kullanarak bazı önemli olaylara gönderme yapmıştır. Peygamberimiz, Hz. Musa, Hz. İsa, Hz. Eyyub, Hz. Yakub gibi daha başka birçok peygamber ve isimleri şiirlerinde önemli yer kaplar.

Sezai Karakoç'a göre ibadet insanın kalbini saf ve temiz bir hale getirir. İnsanı, ruhu ve kalbi geliştirir, yumuşatır, insanı Allah'a yaklaştırır, hakikati anlamaya çalışır. Bu düşüncelerle Karakoç, namazın, orucun, haccın önemine değinir. Aynı zamanda kutsal kitabımız Kur'an'ı Kerim'e de büyük bir vurgu yapar. Kur'an Allah kelmamıdır. "Karakoç için Kur'an, aydınlığın ve yeniden doğuşun kaynağıdır. Şiirin 10. bölümünde "Sonra Kur'an okudular ayrıldık öyle aydınlandık ki/ doğudan da batıdan da birden gün doğmuştu sanki" tasviri ile Kur'an'ın bir güneş gibi doğudan batıya tüm dünyayı aydınlattığını anlatır. Karakoç, yaratılış maksadını, rızayı ve hakikatin sırrına ermeyi de Kur'an üzerinden aktarır şiirde. "Kurban bayramıdır en derin bayram bence/ Kur'an dinlemiş ve ondan boyun eğmişler sanki yaşamın sırrına bizden önce ermişlerdir sanki" dizeleri ile her canlının Kur'an ile hayatın sırrına erebileceğini vurgulamaktadır."⁹ Karakoç'un şiirlerinde Kur'an'ı Kerim sadece bir kitap olarak yer almaz. Kur'an'daki ayetler, vahyin önemi ve onun âlemlere rahmet olduğundan da bahsedilir.

---

⁹ Halil İbrahim Arslan, Tasavvuf Ekseninde Sezai Karakoç'un Hızır'la Kırk Saat Şiirinin Analizi, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane 2019, s. 62.

Şiirlerde kutsal kitabımız aydınlığın ve yeniden doğuşun kaynağı ve temelidir. Ayrıca diğer kutsal kitaplara da şiirlerinde yer verir:

*Gözlerinin önünde hep Rahman Suresi canlanır
Kalbi hep Yasin okur
Kulağında ilk ayetlerin depremi
Ben Hızır'ı gördüm kardeşim
Ermişler için topluyordu zeytinleri
Konuşması Hint ilahisi
Ürküntüsü çocuk çilesi
Genellikle dağ havasını taşıyan biri
Yemesi bir gülün dirilişi (s.15)*

*Biz bir Hızır'ız ama belki bin Hızır gibi
Biliriz yeryüzünde bengisu illerini
Namazda yürüyoruz ışıldayan meşalelerle
Oruçta aydınlığız İsa'yla Meryem'le
Kulağımızda hep Zebur düşünleri
Düşümüzde İncil şölenleri
Ufkumuzda Tevrat ülkeleri
Sina dağından yapraklar
Ve Kur'an ordusunu
Başkentlere götüren bir kumandan gibi
En soy arap atının üstünde
Dimdik duran bir başkan gibi (s.20)*

*Kur'an dinlemiş ve ondan boyun eğmişlerdir sanki
Yaşamın sırrına bizden önce ermişlerdir sanki
Kendilerini bir ses uğruna kurban vermişlerdir sanki
Ölmeden önce ölümden sonrasını görmüşlerdir sanki
Dağlarda yankılanmışlar derelerde ağarmışlardır sanki*

Düşlerinde Mekke'ye varmışlardır sanki (s.38)

Şuayb'tan öğrendiyse köpeği

Kurdu benden öğrendi

Benimle kahve içti geceleri

Onunla namaz kıldıysa sabahları

Benimle dua etti akşamları

Onlardan aldıysa Tanrı sevgisini

Benden aldı korkusunu

Ama ben karanlıklarda yittim

Musa ışığa vardı

"Kırklar yediler geldiler

Beni alıp götürdüler (s.36)

En çok da çocuklukta o güz oruçlarının

İftar durumlarında sandım böyle bir sofraya

Doğudan gelen davullarla sahurda

Bir sofrayı böyle bir sofraya sandım

Evin saati gösterdi hep böyle bir sofrayı

İkinci Kur'an'ından sonraki sofralara

Kattı zamanından bir zaman belki

Kana dönüşen bir şarap değil

Duaya çevrilen bir şarap içildi o sofrada (s.59)

Günaydın Tevrat'ı aslından okuyan

İncil'in öz sesini duyanlar

Gerçek musevî gerçek ise vî

Gerçek hıristiyan

Havralarda

Manastırlarda

Kendilerini çekip çıkararak dernekten

Gün yüzüne özlem çekenler (s.103)

*İlyas benim kızılötem
Ben sizin morötenizim
Ben en çok horozlarla gezenim
Geceleri namazım
Sabahları ezanım(s.34)*

Karakoç'un şiirlerinde Peygamber Efendimizin de bizzat katıldığı Uhut, Hendek, Bedir gibi savaşların da adı geçer. Bu savaşların Müslümanlar için önemi büyüktür. Müslümanlığın yayılması adına yapılan ve zaferle sonuçlanan bu savaşlar, İslamiyetin o bölgelerde kalıcı olması ve Müslümanlığın yayılması adına yapılmış önemli savaşlardır. Şiirlerde din uğruna yapılan bu savaşlara da açıkça yer verilmiş ve yer yer bunlara göndermeler yapılmıştır.

*Babam düşünmüştü bir vakitler Bedir'i
Hendek'i Uhut'u Huneyn'i
Mekke'nin alınışını(s.110)*

*Her lambanın bir kuyusu vardır
Ordan aldığıyla aydınlanır
Kuyusuz Bedir Bedir midir
Bir Bedir kuyusuna doldurulmadan önce
Kureyş uluları(s.41)*

*Ve İsa'dan yükselen
Havariyun'da yankı yapan
Gelecek dönemin Mekke çağrısı
Gelecek vakitlerin mescitleri kurulsun diye
Onlar yıkıyorlardı mihrabında
Putperest ateşler yakılmış
Ön cephesi yerinden oynamış tapınağı
Orda anlatıldı Cebrail'in yaprakları*

*Orda katıldılar Bedir Savaşı'na
Yeşil sancak tuttular
Durdu sancak
Orda da görüldü alkışlandı
Hendek Savaşı'nda
Kayaların kıvılcımlarında
Yanıp söndüğü gibi (s.60)*

*Günaydın
Bedir'de Yermûk'ta
Hendek'te Uhut'ta
Birinci Cihan Savaşı'nda
Yemen'de Kafkaslar'da
Can verirken bile
Salâvat getiren
Şehit olurken
Tekbirlerden
Bir cennet kenti yükselten
Dudaklarında (s.103)*

Sezai Karakoç dört büyük melekten Cebrail, Azrail ve İsrail'den (a.s.), cennet, cehennem, ölüm, melekler gibi konulardan da bahseder. Ölümle yeniden dirilişin, cennetin, meleklerin anlatılması şairin bu meselelere de önem verdiği açık göstergeleridir.

*Günaydın bütün insanlar
Günaydın yeryüzünün yüz akı Müslümanlar
Günaydın
Kur'an Cebrail
Günaydın
Sûr İsrail(s.101)*

*Hepsi birden (korkuyla, ürpertiyle, coşkuyla, Azrail'i görmüşçesine, İsrail'in surunu
işitmişçesine)*

- Peki köpek nerededir (s.47)

Öldükten sonra insan nasıl dirilecekse

Ölmeden ben öyle dirildim

Kaç eleğimsağma altından geçtim(s.19)

Saatleri kıra kıra ilerleyen bengisu zamanı

Cebrail Cebrail bengisu uzmanı

Bir bozkır gibi yaklaşır kuşatır beni (s.19)

Ey donanmış sofrsa saati

Cebrail'e anlattığım buydu işte

Cebrail bana ne armağan etti

Bilir misiniz ne armağan etti

Dünya ırmaklarının kaynak yerlerinden bir koleksiyon

Dicle'nin uçak yakıtı maviliğini

Fırat'ın benzin yeşilini

Nil'in kül rengi bulut stilini

Bengisu bir kokteyl mi

Kokteyl belki ama ne kokteyli (s.20)

Kasabadan o meşhur ölü de geçti

Testiler sokaklara boşalttı gizli bir seheri

Bu ölü hangi batmış imparatorluğun bayrağı

Götürülüyor yalınkat bir müzeye

Yerebatan Sarayı'na

Alınarak tekbiri

Yeraltı Camii'nde (s.25)

Yankı yapan kutlu kadın muştı sana

*Bir meleğin bir sözünden gebe kalan kutlu kadın
Ayrılığın şiddetinden gebe kaldın
Aydınlığın artışından oldu İsa
Artık çıkabilirsin temmuz öğlesine ama
Üç gün yüce bir oruca borçlandırıldın
En çok konuşman gerektiği anda (s.28)*

*Bir ölümden sonraki
Öğle sıcağındaki sebil gibi
Gün gelecek su kıyısındaki
O türbe ışıyacaktır
Bursa'daki Ulucami'nin
En suskun taşları bile konuşacaktır (s.52)*

*Çırpın çırpın ki belki görürsün ölümden ötesini
Senin mesleğin bir bakıma bir ölüm mesleği
Bozulmuş saatleri ölümle iyi etmek
Ölümlle açmak kurumuş dudakları
Ölümlle açmak kapanmış gözleri
Öleni ölümlle diriltmek
Ölümlle sağ tutmak sağ olanı
Ölümün ışınıyla görmek
Karanlık gecede
Karataştaki
Kara karıncayı (s.54-55)*

*Ne cennet ne cehennem ne dünya
Âraf'ım ben
Cennet demektir benden biraz ileri gidersen
Arkada bıraktığım ateş kayaları
Dünyadır cehennemdir*

*Âraf dünyanın cennete yakınlığı
Dünya Âraf'tan buraya uzanmış bir diş gibi
Âraf'ı ben dolaştırırım yeryüzünde (s.56)*

*Bütün eski köprülerinde Avrupa'nın
Bir sancak kaygılanıyor
Sancısından dünyanın
Erleri yeni yeni yerleştiriyor yerlerine Âraf'ın
Işıkları bir kez daha yanıyor Cennet'teki davanın (s.58)*

Karakoç'un şiirlerinde yüzyıllar öncesinde yaşamış, Allah'a ve peygambere olan sevgi ve bağlılıklarıyla, Kur'an'a olan saygılarıyla, kendilerini Allah'a ulaşmak adına yetiştirmiş ve yaşayış biçimleriyle de bu gün dahi insanların dilinde ve gönlünde taht kurmuş bazı ulu şahsiyetlerden de bahsedilir. Mevlana, Hz. Meryem, Şems-i Tebrizi, Muhyiddin İbnü'l Arabi, Hallac-ı Mansur gibi gönlü Allah sevgisiyle dolu tasavvuf ehli şahsiyetler de onun şiirlerinde gereken yeri almışlardır. "Karakoç'un şiirinin yirmi beşinci bölümü, veliler ve ulu kişilere göndermeler ile başlar. "Şam'dayız/ Mevlana ve Mesnevi Muhyiddin ve yasin Şems ve füsüs / şems nasıl değiştirdi / bengisu sarnıçlarından geçirerek Mevlana Celaleddin'i / ve yasin bir delikanlı biçiminde ağır ölüm hastalığında / nasıl iyileştirdi İbn-i Arabi'yi / Mekke çatısında füsüs'un ve futuhat'ın yapraklarını ayıklayan / güneşin yağmurun ve rüzgarın yardımcısı kimdi" dizeleriyle, Şems'in Mevlana'yı kendinden geçerek coşkun bir Hakk aşığı haline getirdiğine vurgu yapar. Karakoç'un metafizik ekseninde yaptığı göndermelerde, tasavvufun teslimiyet düsturu yatmaktadır."¹⁰

*Şam çarşılarında Şems'e rastlamadı mı?
Yolun bir kıyısında o öbürü bir kıyısında
Şems bir soruydu
Bir cevaptı Mevlana
Benziyorlardı bir arada*

---

¹⁰ Halil İbrahim Arslan, Tasavvuf Ekseninde Sezai Karakoç'un Hızır'la Kırk Saat Şiirinin Analizi, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane, 2019, s. 74.

*Kiřinin kendisiyle yaptığı bir konuşmaya
Muhyiddin'in İbnü'r-Rüřd'e dediđi gibi
Bir evet bir hayır demedi Mevlana
Hep evet dedi şems'e bu konuřmada (s.62)*

*şam çarşılarında şems alındı Mevlana'dan
Kendisine Mesnevi verildi (s.63)*

*Hallac-ı Mansur'un
Kur'an okuyan yüređinden
Bir ışık kapabilir miyiz?
Eriyen gözlerinden (s.65)*

*Hepimiz hepimiz oradaydık
Bu pamuktan hafif insanı çekemeyen
Darağacına yardımcıydık
Gene de hepimizden ağır geldi
Hallac-ı Mansur'un vücudu (s.66)*

*Açıldı Muhyiddin'in kabri
"Ürkme Mansur, benim" dedi. (s.66)*

*Başkanın önderin başkentinde
Bir darađacı var ki
Onun önünden geçerken
Bir anda
Mansur olup asılan Muhyiddin'iz
Anadolu'da
Bir ses duyup
Dönüp duran
Hızır'ı görüp şems diyen*

*Mevlana olan
Bir dervişiz
Kendini kutsal yapraklar gibi
Uçuşur sanan değil miyiz (s.67)*

*Biz bir Hızır'ız ama belki bin Hızır gibi
Biliriz yeryüzünde bengisu illerini
Namazda yürüyoruz ışıldayan meşalelerle
Oruçta aydınlığız İsa'yla Meryem'le
Kulağımızda hep Zebur düğünleri
Düşümüzde İncil şölenleri
Ufkumuzda Tevrat ülkeleri
Sina dağından yapraklar
Ve Kur'an ordusunu
Başkentlere götüren bir kumandan gibi
En soy arap atının üstünde
Dimdik duran bir başkan gibi (s.20)*

Sonuç

Sezai Karakoç, Cumhuriyet dönemi edebiyatının en önde gelen şairlerinden biridir. Sadece şiirleriyle değil birçok türde farklı çalışmalarıyla bu alana büyük hizmetlerde bulunmuş bir şahsiyettir. Şiirden denemeye, düşünce yazılarından inceleme yazılarına, piyes, hikâye gibi türlerde de önemli çalışmaları bulunmaktadır. Karakoç kendine özgü üslubuyla, dili kullanma becerisi ve anlatım biçimiyle kendine has bir tarz oluşturmuştur.

Karakoç diğer birçok alanda kendini yetiştirdiği gibi din konusunda da olabildiğince kendini yetiştirmiş ve geliştirmiştir. Henüz küçük yaşlarda dini öğrenme noktasında oldukça istekli ve hassas davranan şair, dini meselelere de eğilmiş ve eserlerinde bu konuları kendine özgü söylemiyle dile getirmiştir. Şair, şiirlerinde Allah ve peygamber sevgisi, din uğruna yapılan savaşlar, Mevlana, Şems-i Tebrizi gibi bazı veli ve ulu kişiler, kutsal kitaplar, birçok peygamber, cennet, cehennem, meleklerle ilgili konuları kendine özgü üslubuyla ele almış ve işlemiştir. Onun şiirlerinde din ve tasavvuf iç içedir. "Farklı yorumlara açık olmakla beraber

Hızırla Kırk Saat, Türk edebiyatındaki dini ve tahkiyeli metinlerin olay halkalarına bağlı ve söyleyiş planındaki alışılmışlığını değiştirip geleneğin konularını Cumhuriyet sonrasının edebiyat ve şiir cumhuriyetinde tedavüle sokabilmiş bir ilk metindir. İçerik açısından bakıldığında şiirdeki konuların yeni olmadığı aşıkardır. Metin bu yeniliği söyleyişiyle gerçekleştirmektedir.”¹¹ Konu ne kadar bilindik ve eski olsa da Karakoç’un ifadesi ve dile getiriş biçimi yenidir. Eski konuya getirdiği yeni bir söyleyişle özgünlüğü de yakalamıştır. Bu konuda da ele aldığı eserleriyle dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır.

KAYNAKÇA

- Arslan, Halil İbrahim, *Tasavvuf Ekseninde Sezai Karakoç’un Hızır’la Kırk Saat Şiirinin Analizi*, Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane, 2019.
- Altuntaş, Sezanur, *Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Peygamber Kıssaları*, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015.
- Burgaz, Ahmet, *Sezai Karakoç’un Şiirlerinde Söz Varlığı*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2015.
- Çelebioğlu, Ayşe, *Sezai Karakoç’ta Diriliş Düşüncesi ve Din*, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa, 2020.
- Çoban, Mustafa, *Sezai Karakoç’un Eserlerinde Dinî Referanslar*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2001.
- Deniz, Sunay, *Karahanlı, Harezmi ve Kıpçak Türkçesi Eserlerinde Dini Terimler*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Elazığ, 2019.
- Dinî Kavramlar Sözlüğü*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yay, Ankara, 2010.
- Ergün, Sümeyye Beyzanur, *Türk Aydınının Din Anlayışı (Sezai Karakoç ve İdris Küçükömer Örneği)*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2019.

---

¹¹ Mert Öksüz, Modern Kelime ve İmgeler Arasında Hızırla Kırk Saat, Hece Aylık Edebiyat Dergisi, Yıl:7, Sayı:73, Şubat, 2018, s. 92.

Karakoç, Sezai, *Hızır la Kırk Saat Şiirler III*, Diriliş Yayınları, İstanbul, 2020.

Öztemiz, Betül Sezer, *Sezai Karakoç'un Din ve Toplum Anlayışı*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale, 2019.

Öksüz, Mert, *Modern Kelime ve İmgeler Arasında Hızır la Kırk Saat*, Hece Aylık Edebiyat Dergisi, Yıl:7, Sayı:73, Şubat 2018, s. 86-92.